

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XXII., číslo 13

6. 7. 2025 / neprodejné

Z OBSAHU Papež Lev XIII.: Nerovnost je základním přirozeným zákonem
Senioři se ze zemí s uzákoněnou eutanázií stěhují jinam
Nejlepší film o světcích a nejdůležitější otázka

05

06

11

Foto: © Vojtěch Pospisil / Člověk a Věra

Volný čas, naše identita a svatí Cyril a Metoděj

Začínáme letní prázdniny a narozdíl třeba od Itálie, kde se svatí Cyril a Metoděj připomínají 14. února, my si naše věrozvěsty připomínáme právě v tento okamžik, kdy máme nejvíce volného času v celém roce.

Myslím, že to můžeme chápat jako Boží prozřetelnost, protože aby tito svatí mohli vykonat to obrovské dílo, jak spirituální – kázání radostné zvěsti – tak i praktické – překonání dlouhé, jistě namáhavé cesty, vytvoření písma, vyjednávání se svatým stolcem a dalšími misionáři – museli především velmi dobře vědět, kdo jsou oni sami.

Ano, byli to bratři, jejichž maminka byla pravděpodobně slovanského původu, byli to Řekové, obyvatelé Soluně, ale hlavně, byli to křesťané. A právě je-

jich křesťanská identita, fakt, že setkání s Kristem definovalo jejich život a to, kým jsou, v nich dalo vzrůst onomu nezastavitelnému impulsu vyprávět o té radostné zvěsti a události, šířit ji a využít naplno všechny praktické schopnosti, které měli právě pro tento ideál.

Přátelé, prázdniny – tedy období, kdy máme volný čas, kdy můžeme dělat to, co sami chceme – jsou nejlepší příležitostí pro pozorování a vnímání toho, kdo vlastně jsme a co doopravdy chceme. Každá vědomá činnost totiž vychází z nějakého ideálu. Je neštěstím nechat se přitáhnout první věcí, která nás napadne. Obzvlášť to platí pro případy, kdy jsou nám činnosti vnuceny zvnějšku. Naopak, pokud máme před sebou ten ideál, který určuje, kým jsme, pak se z prázdnin ne-

stává období prázdná, ale vytváříme prostor, do něhož může vstoupit Bůh; prostor, ve kterém můžeme slyšet jeho hlas, rozjímat o něm, a tak se nechat nově stvořit – zrekreovat – Slovem. A pak nejenže nabere sílu a energii, ale možná v sobě objevíme zdroje, o kterých jsme dříve nevěděli. Možná pak porozumíme tomu, jak bylo možné, že svatí Cyril a Metoděj (ale prakticky i všichni ostatní svatí) dokázali věci, které nám připadají nepředstavitelné. Nechali v sobě působit Ježíše a nechali se jím znovu a znovu utvářet.

*P. Marek Mikuláščík FSCB
kaplan Křesťanského gymnázia a farní
vikář farnosti sv. Cyrila a Metoděje
v Praze*

Procesí Svaté krve k uctění Kristovy relikvie se v Bruggách účastnilo 45 000 lidí

Podle tradice přivezl flanderský hrabě Dětrich Alsaský, který se účastnil křížové výpravy, roku 1150 z Jeruzaléma několik kapek Kristovy krve. Relikvie je od té doby uchovávána v kapli Svaté krve v Bruggách a denně přiláká množství turistů a poutníků z celého světa.

Více než 45 000 lidí, včetně návštěvníků z Ameriky, lemovalo ve čtvrtek 29. května 2025 ulice v belgických Bruggách a šlo v procesí Svaté krve, které se od 3. května 1304 koná každý rok na svátek Nanebevstoupení Páně. Procesí znázorňuje, jak byla po křížových výpravách přivezena do tohoto západovlámského města relikvie Kristovy svaté krve. Do letošního procesí, které organizovalo Edele Confrérie van het Heilig Bloed (Vznešené bratrstvo Svaté krve), se zapojilo přibližně 1800 účastníků, kteří ztvárnili 53 biblických a historických posvátných scén. Průvod prochází celým historickým centrem města, které bylo v roce 2000 zapsáno na seznam světového dědictví UNESCO.

Nejvýznamnějším letošním účastníkem byl vedle bruggského biskupa Lode Aertse kardinál Dominique Mathieu, belgický řeholník, kterého papež František v roce 2021 jmenoval arcibiskupem Teheránu–Isfahánu a v prosinci 2024 jej přijal do kardinálského kolegia jako kardinála–kněze. Kardinál Mathieu ovládá šest jazyků včetně arabštiny a patří k řádu menších bratří. Narodil se v belgické provincii Lucemburk, ale vyrůstal

Foto: Thomas P. Reiter

v Damme nedaleko Brugg.

V roce 2009 zařadilo UNESCO procesí Svaté krve na „Seznam mistrovských děl ústního a nehmotného dědictví lidstva“. Toto uznání přišlo 700 let poté, co papež Klement V. roku 1310 oficiálně schválil uctívání relikvie Svaté krve v Bruggách papežskou bulou *Licet is*. Bruggy, hlavní město Západních Flander v severozápadní Belgii, známé svým pří-

stavem, kanály, středověkými stavbami a dlážděnými ulicemi, se divákům z celého světa zapsalo do paměti také díky filmu *V Bruggách* z roku 2008, v němž hlavní roli ztvárnil irský herec Colin Farrell.

Thomas Philipp Reiter
National Catholic Register
Přeložil Pavel Štíčka

Gynekologie, porodnictví a pediatrie nejsou okrajové disciplíny. Jsou základní

Úvodní slovo kardinála Dominika Duky, přednesené na Kongresu České gynekologické a porodnické Společnosti ČLS JEP s mezinárodní účastí v Karlových Varech dne 29. května 2025.

Vážení a milí, dámy a pánové – a především vy, kdo s odvahou, pokorou a odborností pečujete o zdraví člověka, kon-

krétně ženy a dítěte.

Byl jsem překvapen pozváním na váš odborný kongres. Ale s vděčností jsem jej

přijal. Téma, jemuž se věnujete, je dnes aktuálnější než kdy dřív. V dnešní době je snadné propadnout pesimismu. Čas-

to slyšíme, že u nás „nic nefunguje“. Ale přesto – a právě díky vám – si české zdravotnictví stále drží vysokou úroveň. Mnozí studenti studující v zahraničí se k nám rádi vrací a potvrzují to.

Gynekologie, porodnictví a pediatrie nejsou okrajové. Jsou základní. V Novém zákoně čteme, že Jan Křtitel, předchůdce Ježíše Krista, byl nazván „největším mezi lidmi narozenými ze ženy“. Už tato biblická skutečnost poukazuje na zásadní význam ženy, mateřství a narození pro celé lidstvo. Dnešní společnost však ztrácí schopnost vnímat dítě jako dar a budoucnost. Často slyšíme, že dítě je zátěž nebo náklad. Jenže dítě není náhradou za ekonomicky aktivního člověka. Dítě je budoucnost – národa, kultury, civilizace. A právě zde je role vás, lékařů, nezastupitelná.

Mimořádně mě znepokojuje osud pediatrie

Tento kdysi ctěný obor postupně mizí. Přitom právě pediatrii bývali osobnostmi, které vnímaly celou komplexitu počátku lidského života – nejen technické parametry. Jejich úkolem nebyla jen péče o tělo, ale hlubší porozumění dítěti jako člověku.

Život člověka není „chumáč buněk“, jak se někdy tvrdí. Lidské tělo obsahuje miliardy buněk, ale vy jako lékaři víte lépe než kdokoli jiný, že lidský organismus je organizovaný zázrak. Početí není biologická náhoda. Už od počátku je přítomná genetická informace, která určuje pohlaví, vývoj i jedinečnost každého z nás.

Společnost, která přestává vnímat hodnotu dítěte, přestává vnímat samu sebe

A právě zde přichází kritika moderních ideologií, které zpochybňují samotnou podstatu člověka. Genderová teorie není založená na biologii, genetice ani vědeckých poznatcích. Je ideologií. A jako taková rozrušuje základní antropologickou pravdu, že člověk je od počátku muž, nebo žena. Tato jednoduchá a hluboká skutečnost je potvrzena jak vědou, tak vírou, kulturou a historií. Muž a žena tvoří člověka. Tato pravda provází celé dějiny, i biblické vyprávění o stvoření.

Člověk je bipolární bytost. Otec, matka, dítě – toto trojjediné spojení tvoří základ každé civilizace. Bez něj není lidský život ani pokrok možný.

Všichni jsme se učili lásce devět měsíců pod srdcem matky

Tento vztah není nahraditelný – a nelze jej ignorovat bez následků. V naší kultuře, vyrostlé z anticko-židovsko-křesťanského dědictví, se vždy vědělo, že žena a matka hraje nenahraditelnou roli. Bible, přestože ji psali muži, někdy hovoří o dítěti tak, jak by hovořila matka: „Vzali děťátko a zavinuli je do plenek.“ Jazyk, který zná každá žena, každý rodič.

V éře strojové inteligence a technologií si musíme připomínat, že žádný algoritmus nerozliší dobro a zlo. Umělá inteligence může být pomocníkem, ale nikdy nenahradí vaši odpovědnost – jako lékařů, kteří se musí rozhodovat tvář v tvář lidské bolesti, naději i smrti. Vaše rozhodování proto není jen odborné. Je morální. A vaše práce je skutečným svědectvím o lidské důstojnosti – od samého početí až po narození a první roky života.

Zlaté pravidlo, které nám zanechal Kristus – „co chcete, aby lidé činili vám, číňte i vy jim“ – je pravidlem všech civilizací. A právě to platí i zde: lidský život je třeba chránit od samého počátku.

Děkuji vám za vaši službu. Za to, že nepřestáváte chránit člověka. A přeji vám, aby toto setkání v Karlových Varech bylo pro vás radostné, odborně podnětné a lidsky obohacující. Sám jsem zde strávil několik let a dobře vím, jaký poklad tento kraj skrývá.

Děkuji za vaši trpělivost.

† Dominik kardinál Duka

kardinál Dominik Duka OP
emeritní arcibiskup pražský

SLOVO KNĚZE

Na začátku léta asi většina lidí myslí na dovolenou, prázdniny a také na děti. Na ty asi přede vším. Přejeme jim jistě pěkné prázdniny, aby si užily sluníčka, vody, hor, lesů, táborů a všeobecně zábav. A jistě není náhodou, že právě na začátku si připomínáme jednu dívku, která, vlastně ještě ve věku dětském, vydala svědectví takové, že díky němu se jí dostalo cti oltáře.

Pravda, u nás je v kalendáři tato svěťice poněkud paradoxně zastíněna jakýmsi mistrem z Husince, ale to jen proto, že nám stát na jeho počest dává volno. A letos navíc je to také neděle. Ale přesto bychom si na Marietu, jak jí říkali doma, měli vzpomenout. Je jednou ze svatých ochránců dívek zvláště a mládeže vůbec. Jestliže tedy někteří z Vás posílají své děti na nějaký pobyt mimo kruh rodinný není vůbec marné prosit ji o přímluvu. A těm, kteří budou někdy trávit dovolenou v Římě vřele doporučuji udělat si výlet do Nettuna, kde je v tamní bazilice uloženo její tělo.

Ale tato „dětská“ svěťice by neměla být v našich myslích pouze jako přímluvkyně za dnešní mládež a děti, může být i příkladem, že i dítě se může mnohdy chovat dospěleji než dospělec, zvláště dnes, kdy je předmanželská čistota brána na lehkou váhu i mezi námi katolíky a že i dítě je schopno brát víru a vztah k Bohu vážně a velice osobně. Její osobní postoj a okolnosti její mučednické smrti jsou důkazem, že víra a její statečné vyznávání nepatří jen do středověku, kde by ji dnešní pokrokaři rádi vykárali. A tak se Marieta řadí k oněm velkým světicím jako byla sv. Anežka, sv. Filomena, sv. Lucie a mnohé další. Žít dle křesťanských zásad lze totiž i v jakémkoli století, za jakéhokoli režimu. A dokonce i o prázdninách.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem.
farář farností Lomnice nad Popelkou,
Libštát a Nová Ves nad Popelkou

KDO JE MŮJ BLIŽNÍ?

13. července 2025 – 15. neděle v mezidobí – Lk 10,25–37

Bazil

Když říká „celou svou myslí“, nepřipouští, aby byla rozdělována mezi jiné věci; neboť kolik lásky vynaložíš na nízké věci, tolik bude nutně chybět k celku. Je to jako s nádobou plnou vína – co z ní odteče, to bude chybět k plnosti. Tak je tomu i v duši: kolik lásky se z ní vylije na nedovolené věci, o to méně zbude pro Boha.

Řehoř z Nyssy

Schopnosti duše se dělí na tři části. Jedna slouží pouze k růstu a výživě – tu nacházíme i u rostlin. Druhá umožňuje smyslové vnímání – ta je vlastní nerozumným živočichům. Dokonalou schopností duše je však rozum, který nacházíme v lidské přirozenosti. Slovem „srdce“ tedy označil tělesnou podstatu, tedy výživovou sílu; slovem „duše“ prostřední, smyslovou; a slovem „mysl“ tu nejvyšší, schopnost smyslet a chápat.

Teofylakt

Zde je třeba rozumět tomu, že všechny duševní síly mají být podřízeny lásce k Bohu – a to mužně, bez ochabování; proto se dodává „celou svou silou“.

Maximos Vyznavač

Zákon tedy přikazuje lásku k Bohu ve třech oblastech, aby nás vyrval ze tří typů světské závislosti: na majetku, slávě a rozkoši. Právě v těchto oblastech byl pokoušen i Kristus.

Jan Zlatoústý

Všimni si, jak jsou obě přikázání kladena s téměř stejnou silou. O Bohu se říká „celým svým srdcem“, o bližním pak „jako sám sebe“. Kdyby se to důsledně zachovávalo, nebyl by otrok ani svobodný, vítěz ani poražený, bohatý ani chudý – a ani ďábel by nebyl znám. Plevy snáze shoří v ohni, než by ďábel snesl plamen lásky: tak mocná je vytrvalá láska.

Mistr dobrého Samaritána: Dobrý Samaritán (1537)

Řehoř Veliký

A když se říká „milovat budeš bližního jako sám sebe“ – jak může někdo milovat bližního a mít s ním soucit, když nespravedlivým životem nemiluje ani sebe?

Órigenés

Z toho nepochybně plyne, že život, který se hlásá podle Boha – Stvořitele světa – a podle Písem, která od něj pocházejí, je život věčný. Potvrzuje to Pán, když cituje Deuteronomium: „milovat budeš Hospodina, svého Boha“ (Dt 6,5), a Leviticus: „milovat budeš bližního jako sebe samého“ (Lv 19,18). Co jiného nám přikázal činit pro dosažení věčného života, než co obsahuje Zákon a Proroci?

Ambrož

Také proto odpověděl, že nezná svého bližního, protože nevěřil v Krista. Kdo

nezná Krista, nezná ani Zákon. Neboť nepoznal-li Pravdu, jak by mohl poznat Zákon, který ji hlásá?

Augustin

Tímto člověkem se rozumí sám Adam, zastupující lidský rod. Jeruzalém je město pokoje, to nebeské, z jehož blaženosti padl. Jericho se překládá jako měsíc a znamená naši smrtelnost – neboť měsíc se rodí, roste, stárne a mizí.

Béda Ctihodný

A správně jej vzal na dobytčeti do hostince – neboť člověk vstupuje do Církve teprve tehdy, když je křtem sjednocen s Kristovým tělem.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catenaaurea.sk

PAPEŽ LEV XIII.: NEROVNOST JE ZÁKLADNÍM PŘIROZENÝM ZÁKONEM

Při přípravě série článků a podcastů věnovaných magisteriu papeže Lva XIII. jsem četl úvod ke sbírce jeho nejvýznamnějších sociálních encyklik, který roku 1954 napsal katolický filozof Etienne Gilson.

Poukazuje na některá témata, která by moderním lidem mohla připadat obzvláště náročná. Následující pasáž od Gilsona je až příliš dobrá na to, abych ji necitoval (pro lepší přehlednost jsem doplnil odstavce):

„Z hlediska sociálních a politických problémů je jedním z nejvýraznějších znaků stvořené přírody skutečnost, že přirozené bytosti si nejsou rovné ve své dokonalosti, a jsou tudíž rozděleny podle hierarchického řádu důstojnosti, moci, a tedy i autority. Vyjádřeno jednodušeji – a méně přijatelně pro moderní mysl – to znamená, že jedním z nejzákladnějších přirozených zákonů je nerovnost.

Kameny jsou méně dokonalé než rostliny, rostliny jsou méně dokonalé než zvířata, zvířata jsou méně dokonalá než člověk, který existuje jako kámen, žije jako rostlina, cítí jako zvíře, a navíc díky svému rozumu disponuje intelektuálními schopnostmi. I v rámci samotného lidského druhu si jednotlivci nejsou rovni tělesně ani intelektuálně. Tyto nerovnosti v dokonalosti s sebou nutně vedou k dalším nerovnostem – v moci a autoritě.

Jelikož takto stvořil svět Bůh, má tak i fungovat, a jakýkoli pokus člověka narušit přirozený řád stvořeného vesmíru může vést jediné ke katastrofám. Jedno z nejstálějších učení papeže Lva XIII. zní, že popírat přirozené zákony, které řídí lidskou společnost, znamená přivolávat zkázu. Neustálé revoluce, které ohrožují moderní společnost, jsou jasným znamením nebezpečí, které hrozí, když budeme přehlížet přirozený řád stvořený Bohem.

Totéž lze vyjádřit i jinak – že přehlížení posvátného charakteru přirozeného zákona je jedním z hlavních zdrojů zla, které ohrožuje moderní společnost. Výrazným dokladem tohoto učení je první encyklika Lva XIII. *Quod apostolici muneris* (28. prosince 1878). Papež hovoří

Foto: Petr Zatloukal / Člověk a Vira

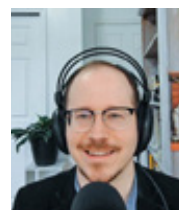
o autoritě v domácnosti – manžela nad manželkou, rodičů nad dětmi nebo pánů nad služebnictvem a říká, že tato autorita nejenže pochází od Boha, ale odvozuje od něho i svou povahu a charakter‘ (*sed etiam naturam et indolem*, A.S.S., 11, 374). Samotná autorita nebeského Otce a Pána všeho ‚proudí v rodičích a pánech; jak by tedy mohla ztratit charakter, který vyplývá z jejího božského původu?

Všechna moderní hesla o přirozené, sociální a politické rovnosti všech lidí jsou pro daný problém irelevantní. Bůh mohl přírodu stvořit jinak, ale jediná otázka zní: Jsou si lidé přirozeně rovni, nebo nejsou? Pokud ne, pak z této přirozené nerovnosti vyplývají i nerovnosti majetkové, ekonomické a politické – protože vycházejí z nerovnosti, kterou stvořil a chtěl Bůh.

Vzbouřit se proti přirozenému řádu není způsob, jak jej změnit. Když budeme popírat, že věci jsou takové, jaké jsou, pravděpodobně tím jejich povahu nezměníme. Kdyby byl papež Lev XIII. dnes mezi námi, pravděpodobně by poznamenal, že politický režim, který se nejvíce snažil potlačit všechny sociální třídy, prosadit naprostou rovnost ve všech oblastech a znovu vytvořit společnost bez politických vládců, přinesl nejhorší sociální, ekonomickou a politickou tyranii, jakou moderní svět kdy poznal.“

Dále Gilson píše:

„Slavnou encykliku *Rerum novarum* lze považovat za nejlepší snahu papeže Lva XIII. ukázat katolíkům po celém světě, že je naprosto nezbytné brát v úvahu lidskou přirozenost takovou, jaká skutečně je, dříve než se pustí do jakékoli reformy společenského a politického řádu. Věrný svému principu, že nerovnost je přirozenou skutečností a že přirozená nerovnost nutně vede k nerovnosti společenské, Lev XIII. všemi možnými způsoby klade na srdce vládům různých národů světa – bez ohledu na politické zřízení v jejich zemi – že moudrá vláda nespochívá v tom, že se bude jednat se všemi lidmi a třídami jako s rovnými, ale že se jim bude věnovat stejná péče navzdory jejich faktické nerovnosti. Moudrost tohoto zlatého pravidla nemusí být zřejmá okamžitě, ale bude stále jasnější, jakmile se čtenář začne seznamovat s učením papeže Lva XIII., tedy s principy křesťanské filozofie Tomáše Akvinského.“

Thomas V. Mirus
Catholic Culture
Přeložil Pavel Štíčka

Thomas V. Mirus
President Trinity Communications a ředitel
podcastů Catholic Culture

SENIORŮ SE ZE ZEMÍ S UZÁKONĚNOU EUTANÁZIÍ STĚHUJÍ JINAM

Jsou témata vážná a vážnější. Domnívám se, že problematika eutanázie a snaha o její legalizaci v České republice jednoznačně patří do druhé kategorie.

Obávám se, že s novým obsazením poslanecké sněmovny po volbách na podzim letošního roku, tyto snahy opět zesílí. Jsem si téměř jistá, že právě toto hodnotové a vážné téma bude tématem příštího volebního období. Nikdo z nás neví, jaké bude obsazení nové sněmovny. Ovšem její budoucí rozhodnutí zásadním způsobem vstoupí do života nás všech.

Jelikož mne jako lékařku toto téma dlouhodobě zajímá, zúčastnila jsem se v poslední době dvou konferencí, které se konaly na parlamentní půdě. Jedna v senátu v dubnu tohoto roku a druhá v poslanecké sněmovně v červnu. Atmosféra byla naprosto odlišná a i to svědčí o hodnotovém boji, který máme před sebou.

Argumenty proti legalizaci eutanázie jsou věčné, ale mám i důvody osobní. Když jsem jako medička studovala lékařskou fakultu, mohla jsem po ukončení druhého ročníku pracovat jako zdravotní sestra. Byla to pro mne možnost, již jsem ráda využila. Dva semestry jsem pracovala jako zdravotní sestra na pooperačním oddělení nynějšího Masarykova onkologického ústavu. Starala jsem se o onkologické pacienty, kteří podstoupili různě náročné operativní zákroky. Mnozí opakovaně – dodnes si vzpomínám na mladou paní, která za sebou měla už dvanáct operací karcinomu vaječníků. Jednou v noci nemohla spát, a tak kromě léku na utlumení bolesti jsem si s ní povídala. Nechápal jsem, že zvládla tolik operací – a obdivovala jsem její odhodlání. Řekla mi, že pokud bude třeba udělat operaci třináctou, nebude váhat ani chvíli. Má ráda svůj život, i když je bolavý a nesnadný! Za ty dva semestry jsem od pacientů slyšela různé prosby a různá přání – ale nikdy, opravdu nikdy jsem neslyšela prosbu o ukončení života. Možná jsem měla štěstí. Možná na tomto

Foto: Romana Bělohávková

oddělení byla dobře vedena léčba bolesti. Přesto ve mně tato zkušenost zanechala hlubokou stopu.

„Technika překonala všechny vzdálenosti, nevytvořila však žádnou blízkost.“ (M. Heidegger)

Teď k těm důvodům věcným. Domnívám se, že zde leží jeden z hlavních důvodů volání po eutanázii. Změna hodnotového nastavení západní společnosti je realitou, na kterou narážím při své poslanecké práci stále častěji. V různých oblastech. Je až s podivem, že současně s tím, jak se lidé vzdalují od přirozeného řádu světa, narůstá počet sebevražd mladých lidí, psychických problémů a nespokojenosti s vlastním životem ve věku, kdy předešlé generace zažívaly nejšťastnější roky svého života.

Co je tedy důvodem, pro který lidé

v České republice dle průzkumů volají po zavedení eutanázie? A považují tento způsob odchodu ze života za bezpečný a nezneužitelný? Pavel Šafr ve své přednášce „Iluze dobré smrti“ na půdě poslanecké sněmovny představil postoj obyvatel naší republiky k legalizaci eutanázie. Opíral se o data, která byla sesbírána agenturou Kantar od 1500 respondentů v období od 15. do 25. ledna 2024. Velmi zajímavé je, že 58% podporovatelů legalizace eutanázie se jí současně obává kvůli možnosti zneužití. Obavu ze zneužití příbuznými vyjádřilo 69% respondentů, obavu ze zneužití ze strany zdravotních pojišťoven 56%, nedůvěru ve stát a jeho právní jistoty mělo 64% těch, kteří by byli pro legalizaci. Pouhá třetina těch, kteří by souhlasili se zavedením eutanázie, se neobávala jejího zneužití. Zapravdu jim dávají zkušenosti ze zemí,

kde již s tímto způsobem ukončování života mají dlouholetou zkušenost. Teorie tzv. „kluzkého svahu“ opravdu není pouhou teorií. Data z Nizozemí, země, kde byla eutanázie uzákoněna už v roce 2002, hovoří za vše. Z deklarovaného výjimečného způsobu ukončení života nevyčísitelně nemocných lidí se stala realita, kdy je takto usmrceno 27 pacientů za 24 hodin. Každý den v roce! Na začátku bylo 1882 usmrcených lidí – v roce 2024 už 9958 osob. S tím souvisí řada dalších jevů, jako je ztráta důvěry ve zdravotnická zařízení, obava z vlastních dětí a vnuků, ztráta důvěry v to, že lékař bude opravdu chtít to nejlepší řešení pro daného člověka, otazníky kolem ekonomických důvodů zdravotních pojišťoven atd. atd. To, že se senioři ze zemí s uzákoněnou eutanázií stěhují jinam, je realitou, kterou nelze pominout nebo nevidět.

Také jsou velmi zajímavé důvody, které uvádějí lidé žádající o aktivní ukončení svého života. Nejčastěji uváděným důvodem je ztráta autonomie, ztráta důstojnosti, zátěž pro svoje blízké, únava životem, obava z dalšího průběhu nemoci, fyzické utrpení, psychická deprivace. Fyzické utrpení se tedy objevuje až na konci řady důvodů. A přitom většina lidí,

kterých se zeptáte na ulici, vám řekne, že je pro uzákonění eutanázie kvůli obavám z bolesti. Jak velký rozdíl je tedy v tom, jaké důvody uvádějí lidé skutečně žádající o provedení eutanázie a ti, kterých se zeptáme na ulici, ve chvíli, kdy je nic nebolí a je jim dobře na světě.

Co dělat?

Za mne je především třeba lidi poučit o tom, co znamená eutanázie, co to je asistovaná sebevražda, co dystanázie, co odstoupení od marné léčby. Matení pojmů ze strany aktivistů, kteří za uzákonění eutanázie bojují, se mi nezdá náhodné.

Je třeba více zapojit pacienta a jeho rodinu do rozhodování o dalším pokračování či nepokračování léčby. Dát lidem volbu – ne ve způsobu svého usmrcení, ale v tom, jak si přejí strávit poslední dny nebo týdny svého života. A my to umíme! Paliativní péče už zdaleka není pouze doménou ať už kamenných, nebo mobilních hospiců. Paliativní týmy pracují v každé okresní nemocnici, jejich práce zahrnuje i domovy důchodců a léčebny dlouhodobě nemocných. A to je dobře. Protože současná medicína opravdu dokáže účinně tišit každou bolest! Ano, někdy to je i za cenu řízené sedace, kdy je

pacient uveden do tzv. umělého spánku. Ale nesnesitelně trpět nikdo nemusí! Velmi si vážím práce všech paliativců a domnívám se, že toto je cesta pro medicínu 21. století! Nikoli usmrcovat aktivně pacienty, ale nabízet jim možnost důstojně a hezky prožít závěr svého života. Poslouchejme příběhy z našich hospiců! Nepsali je spisovatelé, ale život sám. Možná i vy máte ve svém okolí někoho, kdo hospicovou péči ve své rodině zažil. Ještě nikdy jsem nepotkala někoho, kdo by litoval, ale mnoho těch, kteří byli vděční a byli rádi. Z nich se potom mnohdy rekrutují stálí podporovatelé a sponzoři hospicové péče.

Romana Bělohávková

*MUDr. Romana Bělohávková
poslankyně a dětská lékařka*

MLÁDÍ VPŘED! STÁŘÍ DO HROBU?

Start do života. Ideály mládí v rané dospělosti hledí vstříc samostatnému vlastnímu bydlení, k nezávislé bohaté rodině, snad „navždy“. Maximalizace zisku a slasti, minimalizace životních potíží. To jsou vábníčky tržní ekonomiky a marketingové nástroje bankovních či pojišťovacích ústavů, jež se přetahují o klienty.

Korporátní svět – bankovní domy, projekční kanceláře či stavební firmy – nabízí snad nekonečnou variabilitu možností vlastního bydlení, domu či bytu na míru dle přání. Jednogeneračnímu způsobu života. I veřejná správa (stát, kraje, obce) směřuje obdobně individualisticky. V proklamacích volených zástupců lidu i politických stran samých je budování stále nových a nových kapacit v podobě startovacích bytů pro mladé, sociálního

bydlení, nových domovů pro seniory atp. v kurzu neustále.

Důvody koketerie s eutanázií

Nic proti tomu. Ale stačí to? Ovoce, které sklízíme, je izolace generací, odcizení, samota. Jsme s tím spokojeni? Podle výzkumů veřejného mínění si 80 % populace přeje zemřít doma, s nejbližšími (STEM/MARK, 2016). Skutečnost je však právě opačná. Osmdesát procent

obyvatel umírá v některém ze zařízení ústavní péče (domov důchodců, nemocnice atp.). O samotě. Zde lze spatřovat důvody koketerie s eutanázií. Neboť ze zkušenosti z hospiců mohu dosvědčit, že dnes nikdo nemusí trpět fyzickou bolestí. Ta proto není důvodem volání po eutanázii. Pomiňme případy, kdy nemocný nevyhledal lékařskou pomoc nebo vyhledal špatnou lékařskou pomoc. Skutečnou motivací k úvahám o eutanázii

Foto: Robert Huneš / FB

tak je osamělost, ztráta důvodu k životu, strach z umírání (nikoli ze smrti), strach z budoucnosti (co bude, co nastane, kam jdu?), výčitky svědomí, strach ze ztráty vlastní důstojnosti.

V žité praxi se to projevuje obavami či nejistotou, zda mne bude chtít dcera takto vidět? Například inkontinentního. Nebo upoutaného na lůžko. Či jinak slabého. Jak odpovídáme? Často odvozem do nemocnice, LDN, umístěním do domova pro seniory. Roky jezdím přednášet a besedovat v těchto zařízení po celém Česku. Mezi jiným se ptám zaměstnanců, zdali v jejich zařízeních jsou umístěni lidé, kteří tam podle jejich odborných zkušeností být nemusí, kteří by mohli být doma, třeba jen s drobnou pomocí. Odpověď je vždy(!) „ano“. Dokonce je takové klientely většina.

Pýcha a slabost bezvadného života

Důsledkem je strádání seniorů. Nikoli snad tělesné, o to se umí daná zařízení postarat. Ale bolest emoční (psychická), vztahová (sociální) a duchovní (spirituální). Zajímavým doprovodným jevem je verbalizovaná spokojenost s pobytem kupř. v domě s pečovatelskou službou, v domově důchodců. „Přece nebudu na obtíž.“ „Mladí mají hodně práce.“ „Já nechci, aby mne takhle dcera viděla.“ A stokrát jinak a stokrát stále stejně. Totiž vztahové strádání. Obava a strach, zda mne bude mít dcera ráda, i když jsem slabý a bezmocný. Pýcha a slabost zároveň, jež vidí „správný“ život jen jako fyzicky bezvadný, kdy vše ostatní je zlo. Copak hodnota našeho života spočívá v bezvadné funkci lidských svěračů? To nedokáží přebalit vlastního tátu či mámu, kteří mi

dali život, vychovali mne, včetně právě přebalování?

Při bližší komunikaci se seniorem umístěným v domově důchodců vystupuje do popředí stesk po domově, smutek z malých (či žádných) kontaktů s rodinou, žal ze ztráty vztahů. Tableta ani injekce nestačí. Lékem je lidská blízkost.

Nesamozřejmost smrti

Tisíce let byl lidský život nesamozřejmý, zatímco smrt byla samozřejmá. Do počátku 20. století bylo běžné, že se v rodinách některé z dětí nedožilo dospělosti, leckde se jí dožila jen menšina z nich. A rodina to musela unést. I stát. Jinak by obojí zaniklo. Posléze se dramaticky zlepšila úroveň medicínského poznání, zvláště po válce, kdy díky A. Flemingovi lidské životy začala zachraňovat antibiotika. Řada dalších objevů, léčiv a postupů napomohla citelnému prodloužení lidského života. Dnes žijeme v průměru o čtvrtstoletí déle než v 19. století. V České republice je střední délka života (naděje na dožití) v průměru více než o deset let vyšší než v roce 1989. A tak se situace obrátila – nesamozřejmost života byla vystřídána nesamozřejmostí smrti (Haškovcová, 2007).

Umíráme obklopeni vnějším bohatstvím, ale s vnitřní a vztahovou chudobou. Chřadneme z nadbytku a blahobytu. Trefně situaci vyjádřil M. Heidegger (1889–1976) slovy „technika překonala všechny vzdálenosti, ale nevytvořila žádnou blízkost“.

Co tahle dotace na „vejminky“?

Pozitivní historická zkušenost odkazující na mezigenerační soudržnost nám přetr-

vává v novém Občanském zákoníku. Ten v § 910 říká, že „předci a potomci mají vzájemnou vyživovací povinnost“. Ba co víc, v § 915 uvádí, že „(dospělé) dítě je povinno zajistit svým rodičům slušnou výživu“. Vadou na kráse však je, že povědomí o těchto ustanoveních je malé, včetně odborné veřejnosti. Proč se před nástupem do domovů důchodců netestují možnosti dospělých dětí pečovat o rodiče? Běžnou realitou je, že sebeobsluhy schopný senior/ka je umístěn v ústavním pobytovém zařízení, přestože má tři děti, každé s rodinným domem... Ano, leckdy jsou rodinné poměry obtížné. Ale jde o to aspoň „to“ zkusit.

Evropská unie stále více podporuje tzv. deinstitucionalizaci. Mám tip (nejen) pro politiky. Pojďme EU vzít za slovo, byť to tak její představitelé dost pravděpodobně nezamýšleli – nasměrování dotací na budování „vejminků“. Nebo je daňově zvýhodnit. Nebo posílit mezigenerační soudržnost daňovým zvýhodněním rodin, které pečují o (pra)rodiče ve společné domácnosti. Co jim takhle zrušit daň z nemovitosti?

Existují k tomu i některé podpůrné mechanismy či jiný úhel pohledu. Objevit krásu stáří. Co je krásna mladé ženy proti starci, když se povede? Anebo jinak. Rodíme se a umíráme jenom jednou – proč se k lidskému životu na jeho konci nechová naše společnost stejně intenzivně a laskavě, jako při jeho příchodu na svět?

Kde se inspirovat? Třeba v ideálu hospicové péče, který má za cíl, aby člověk umíral bez bolesti na těle a na duši, s vděčností za život, který mu byl dán, v náruči svých blízkých.

Robert Huneš

PhDr. Mgr. Robert Huneš MBA
prezident Asociace poskytovatelů
hospicové paliativní péče a ředitel Hospice
sv. Jana N. Neumanna v Prachaticích

PAPEŽ LEV XIV. JMENOVAL MONS. RENZA PEGORARA PŘEDSEDOU PAPEŽSKÉ AKADEMIE PRO ŽIVOT

Papež Lev XIV. jmenoval do čela vatikánského bioetického think-tanku monsignora Renza Pegorara, dlouholetého zástupce odcházejícího předsedy arcibiskupa Vincenza Paglia. Tím naznačil snahu pokračovat ve směru vytyčeném za pontifikátu papeže Františka.

Až do svého jmenování působil pětadesátiletý Pegoraro od roku 2011 jako kancléř Papežské akademie pro život, kde byl blízkým spolupracovníkem Paglii během jeho bouřlivého působení ve funkci předsedy. Toto období bylo poznamenáno jmenováním členů s pro-potratovými postoji a problematickými vyjádřeními týkajícími se asistované sebevraždy a antikoncepce. Paglia odchází do důchodu poté, co dosáhl 80 let věku.

Dr. Thomas Ward, zakladatel britské Národní asociace katolických rodin, vyjádřil ohledně jmenování obavy. Řekl, že si nevybavuje, že by se Pegoraro kdy „distancoval od jakéhokoli z problematických postojů a výroků arcibiskupa Paglii. /.../ Miliony katolických rodičů po celém světě, jejichž děti jsou ohroženy lžemi kultury smrti, zoufale potřebují slyšet jednoznačnou obranu katolické pravdy o lidské sexualitě a životě,“ uvedl.

Pegorarovo dosavadní působení v papežské akademii pro život

Papežskou akademii pro život založil v roce 1994 sv. Jan Pavel II. spolu s profesorem Jeromem Lejeuneem, aby podporovala a hájila lidský život a důstojnost člověka. Akademie se tradičně zaměřuje na interdisciplinární dialog a výzkum složitých bioetických otázek, jako jsou umělé potraty, eutanazie, plození života a genová terapie. Cílem bylo posuzovat tyto otázky ve světle katolické morální teologie. Jako kancléř byl Pegoraro hlavním výkonným pracovníkem akademie, která je autonomním subjektem Svatého stolce. Podílel se na jejím vedení, úzce spolupracoval s předsedou a zajišťoval hladký chod jejích aktivit. Nejprve sloužil za vedení španělského biskupa z Opus

Mons. Renzo Pegoraro. Foto: academyforlife.va

Dei Ignacia Carrasca de Paula (předseda v letech 2010–2016), poté za Paglii.

Je rodákem z Padovy, v roce 1985 dokončil studium medicíny a chirurgie na tamější univerzitě a roku 1989 byl vysvěcen na kněze. Poté získal licenciát z morální teologie a diplom z moderní bioetiky. Přednášel bioetiku a etiku ošetrovatelství, je členem center pro lékařskou filozofii a etiku a v letech 2010 až 2013 působil jako prezident Evropské asociace center lékařské etiky. Od roku 2016 až dosud byl klíčovým Pagliovým spolupracovníkem, tedy v době, kdy byla Papežská akademie obviňována z odklonu od původního přání sv. Jana Pavla II. hájit posvátnost života. Pegoraro se jako kancléř minimálně ve dvou případech podílel na takto vnímaném odklonu od poslání akademie, když veřejně podpořil názory, které v období pontifikátu papeže Františka získaly sympatie veřejnosti, ale odporovaly dřívějším katolickým postojům. V roce 2022 například prohlásil v rozhovoru s *Wall Street Journal*, že věří, že antikoncepce může být přípustná „v případě konfliktu mezi nut-

ností vyhnout se ze zdravotních důvodů těhotenství a zachováním sexuálního života manželského páru“. Při druhém incidentu, rovněž v tomtéž roce, se zdálo, že Pegoraro podporuje dva členy akademie, kteří veřejně obhajovali asistovanou sebevraždu jako taktiku, jak zabránit legalizaci dobrovolné eutanazie v Itálii. „Nacházíme se ve specifické situaci, kdy je třeba volit mezi dvěma možnostmi, z nichž ani jedna — asistovaná sebevražda, nebo eutanazie — nepředstavuje katolické stanovisko,“ řekl Pegoraro francouzskému katolickému deníku *La Croix*. Dodal však, že věří, že je nevyhnutelné přijmout nějaký zákon a že z těchto dvou možností je „asistovaná sebevražda ta, která nejvíce brání zneužití, protože by ji podmiňovaly čtyři přísné podmínky: osoba žádající o asistovanou sebevraždu musí být při vědomí a schopna svobodného vyjádření, musí mít nevyléčitelné onemocnění, trpět nesnesitelnou bolestí a být závislá na život udržující léčbě, jako je například ventilátor.“

Kardinál Willem Eijk, rovněž kvalifikovaný lékař a člen akademie, tuto ar-

Foto: El fosilmaniaco / wikimedia

gumentaci rozhodně odmítl a prohlásil, že neexistuje „žádný významný morální rozdíl“ mezi lékařsky asistovanou sebevraždou a dobrovolnou eutanazií — „ani ze strany pacienta, ani ze strany lékaře“, protože oba nesou „stejnou morální odpovědnost“ za ukončení života.

Papežská akademie pro život byla během pontifikátů Jana Pavla II. a Benedikta XVI. pro-life organizací po celém světě obecně uznávána jako inspirace a opora, dokud nebyla zasažena řadou skandálů — poprvé v roce 2009 během krátkého předsednictví arcibiskupa Rina Fisikelly při tzv. „recifské aféře“, která se týkala sporného případu umělého potratu v Brazílii. Poté se skandály objevovaly častěji, zejména v době, kdy akademii vedli Paglia a Pegoraro.

Kontroverze

Paglia v listopadu 2016, krátce po svém nástupu do funkce předsedy, změnil stanovu akademie. To vedlo nejen k náhlému propuštění 172 členů akademie (někteří měli možnost obnovení členství) — z nichž mnozí měli nezpochybnitelné zásluhy při obraně života — ale také ke zrušení požadavku, aby členové podepsali prohlášení, že budou hájit život v souladu s učením církve. Noví členové mohli být jakéhokoli náboženského vyznání, pokud život podporovali a hájili „způsobem, který je v souladu s církevním magisteriem“. Paglia uvedl, že k těmto rozhodnutím došlo „v kontextu celkové reorganizace římské kurie Svatým otcem“ a že musel provést logistické změny, aby akademie mohla úzce spolupracovat se strukturami kurie, zejména s tehdy nově zřízeným Dikasteriem pro laiky, rodinu a život.

V letech 2017 a 2022 pak Paglia

a Pegoraro jmenovali nové členy akademie, z nichž někteří veřejně podporovali umělé potraty nebo se označovali za ateisty. Jedním z nich byl dr. John Nkengasong, občan USA narozený v Kamerunu, který byl v roce 2021 jmenován vedoucím Prezidentského nouzového plánu pro pomoc v boji proti AIDS (*President's Emergency Plan for AIDS Relief*, PEPFAR) tehdejšího prezidenta Joea Bidena. Při této příležitosti mu blahopřála generální ředitelka organizace Planned Parenthood za jeho práci na rozšiřování přístupu k potratovým službám. Další jmenovanou členkou byla Sheila Dintonshe Tlou, bývalá ministryně zdravotnictví Botswany, která působila v dozorčí radě organizace, jež poskytovala „pomůcky pro bezpečné potraty a péči po potratu“.

Za vedení Paglii a Pegorara se objevily i další problémy. V roce 2022 akademie vydala knihu s názvem *Theological Ethics of Life*, kterou odborníci na bioetiku ostře kritizovali za šíření „zavádějících a matoucích“ teologických a lékařských informací, které odporují stálému učení církve o antikoncepci a asistovaných reprodukčních technologiích. Téhož roku Paglia vyvolal další kontroverzi, když prohlásil, že italský zákon o potratu je „pilířem společnosti“, na což akademie reagovala prohlášením, že jeho komentář byl „vytržen z kontextu“. Italský arcibiskup se znovu dostal pod palbu kritiky, když v roce 2023 ve svém projevu prohlásil, že dekriminizace asistované sebevraždy je za současné politické situace v Itálii „největším možným obecným dobrem“. Akademii opět musela jeho výroky upřesnit s tím, že zůstává odpůrcem eutanazie. Během krize způsobené covidem-19 čelil Paglia další kritice za to, že ignoroval etické otázky spojené s vakcínami a horlivě propagoval očkování dětí

i navzdory obavám o bezpečnost, přestože děti nevykazovaly žádné příznaky a pravděpodobnost těžkého průběhu onemocnění byla „extrémně nízká“.

Celkově byl Paglia kritizován za to, že dával přednost politickému pragmatismu před prorockým svědectvím. Kritici tvrdili, že často vycházel z politické situace a snažil se do ní následně zasadit evangelium a katolickou tradici — místo aby postupoval opačně.

Bývalá členka Christine de Marcellus Vollmerová, nyní předsedkyně venezuelské pro-life organizace PROVIDE, označila vizi sv. Jana Pavla II. pro Papežskou akademii pro život za „inspirovanou“ a dodala: „Modlíme se, aby Svatý otec pověřil Monsignora Pegorara úkolem navrátit Papežskou akademii pro život k jejímu původnímu poslání, které bylo přerušeno jejím uzavřením a reorganizací v roce 2016.“ Vyjádřila též naději, že si Pegoraro od dob, kdy se rozcházel s prorockou encyklikou *Humanae vitae* a údajně schvaloval asistovanou sebevraždou, danou problematikou „důkladněji prostudoval“.

Není jasné, do jaké míry bude Pegoraro pokračovat v Pagliově linii, ale zdá se, že ponechá v platnosti mnohé změny, které jeho předchůdce zavedl. Ve svém prohlášení z 27. května uvedl, že jeho záměrem je „pracovat v kontinuitě s tématy a metodologií posledních let a co nejlépe využít jedinečné kompetence naší rozsáhlé a kvalifikované mezinárodní a mezináboženské skupiny akademiků.“ Dodal, že by chtěl zdůraznit zejména otázky „globální bioetiky“, dialogu s různými vědeckými disciplínami, umělé inteligence, biotechnologie a „podporu úcty a důstojnosti lidského života ve všech jeho stádiích“.

Edward Pentin
National Catholic Register
Přeložil Pavel Štíčka

Edward Pentin
římský korespondent National Catholic Register a EWTN News

NEJLEPŠÍ FILM O SVĚTCI A NEJDŮLEŽITĚJŠÍ OTÁZKA

Myšlenky a poznámky o filmu *Monsieur Vincent* (1947)

Hrát roli světce je sice nejobtížnější úkol, jaký může herec dostat, ale Pierre Fresnay ve filmu *Monsieur Vincent* (1947) dosáhl nemožného: vytvořil postavu, která oživila slavného francouzského světce Vincence z Pauly. Nepochybně tu máme co do činění s mistrovským kinematografickým dílem, jež září uprostřed nespočetných neúspěchů režisérů a herců, kteří se o tvorbu tohoto typu pokoušeli.

Výklad světceva života

Ztvárnit světce je pro tvůrce prozaických, básnických či dramatických děl nejobtížnější výzvou, jakou si lze představit. Je snadno pochopitelné proč. I když divák nepíše romány, neskládá básně ani neúčinkuje v divadelních hrách či filmech, může si uvědomit, jak náročné je představit si, jak světec přemýšlí, jedná a jak se cítí. Světci jsou „mimozemšťané“ Církve. Jejich schopnost naplňovat blahoslavenství, která v kázání na hoře předložil náš Pán Ježíš Kristus (Matouš 5, 6 a 7), přesahuje běžné lidské schopnosti. Snášet chudobu je jedna věc, ale radovat se z ní a být, jak to je řečeno v novéně k svatému Josefovi, „milovníkem chudoby“ je něco docela jiného. Snášet pronásledování může být zvládnutelné, ale radovat se z něj uprostřed něho – jako apoštolové poté, co byli bičováni (Skutky 5,41) – je něco naprosto odlišného. Dostat políček a nevrátit ho se někdy může zdát možné, ale nastavit druhou tvář je téměř nepředstavitelné. Ne však pro světce. Proto kdykoli čteme o jejich životě, žasneme. Zároveň ovšem uznáváme pravdivost toho, co realisticky prohlásil kněz sv. František Saleský: pro většinu křesťanů jsou světci lidé, které je snadné obdivovat, ale obtížné napodobovat.

I velcí spisovatelé si uvědomovali, jak nesmírně těžké je literárně představit

Pierre Fresnay ve filmu *Monsieur Vincent*. Foto: formationreimagined.org

křesťanské hrdiny. Největší básník evropské kultury Dante Alighieri (1265–1321) potřeboval veškerou svou genialitu, aby dokázal zobrazit svatost v podobě andělské Beatrice, své průvodkyně Rájem. William Shakespeare nenapsal žádnou celou hru o světci, ale zanechal nám zářnou postavu anglosaského krále Eduarda Vyznavače (1003–1066), který ostře kontrastuje s Macbethem. Jediným, jemuž se podle mého názoru podařilo mnohem víc, byl třetí nesmrtelný v panteonu světové literatury, Miguel de Cervantes (1547–1616). V románu *Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha* (1605; 1615) dokázal zašifrovat veškeré rysy dokonalého křesťanského rytíře. Budeme-li se řídit dalším velikanem španělské literatury, Miguelem de Unamuno (1864–1936), Cervantesovi se mohlo podařit vytvořit skutečného „španělského Krista“ (*el Cris-*

to español). I kdybychom seznam literárních postav světců prodloužili sebevíc, znovu a znovu budeme narážet na obtížnost jejich zobrazení a na malý počet děl, které je zachycují.

Perla mezi herci

Pokud však je pro katolického romanopisce či básníka zachytit život světců tak náročné, mohlo by to být pro herce snazší? Dobře se zhostit role sv. Pavla, sv. Rity nebo sv. Johanky z Arku, aniž by si člověk dokázal zvnitřnit jejich hodnoty, pohled na svět a způsob, jakým jednali, se jeví jako čirá utopie. Jak by si jen světem protřelá žena jako Ingrid Bergmanová, která byla navíc luteránka, mohla představit vnitřní život světice, jako byla Johanka z Arku (Johanka z Arku, 1948)? Nebo jak by primadona Jennifer Jonesová – která hrála ve filmu *Píseň o Bernadettě* (1943)

– mohla doopravdy pochopit míru svatosti a pokory sv. Bernadetty Soubirous? Je jasné, že nic takového očekávat nemůžeme. I když jsou tedy jejich výkony zajímavé a potěšující, vážné zamyšlení nesnesou. Jejich obvyklý manýrismus se zářivými očima a upřímnými pohledy, typický pro filmy z meziválečného období, z jejich výkonů nemůže udělat víc, než čím jsou – nemotornými pokusy zahrát prakticky nenapodobitelné osobnosti. Nedostatek úspěšných filmů o světcích by nás však neměl odradit. Uprostřed obrovského množství uhlí se diamanty vyskytují nesmírně vzácně. Lidé je však nikdy nepřestali hledat, a když nějaký najdou, cele se radují.

Takovýmto diamantem je jeden ze vzácných filmů, kterým se podařilo postavit před užaslé zraky diváků obraz mimořádného světce, v tomto případě Vincence z Pauly (1581–1660). Ten zážrak se udál 5. listopadu 1947, kdy byl světu poprvé představen film *Monsieur Vincent*. Bez váhání mohu říct, že toto francouzské kinematografické dílo je jak z hlediska filmového umění, tak tím, jak zobrazuje svatost svého protagonisty, jedním z nejlepších filmů, jaké kdy byly natočeny. Ocenění, jakých se mu dostalo, hovoří sama za sebe: Volpiho pohár za nejlepší herecký výkon na Filmovém festivalu v Benátkách (1947), Velká cena francouzské kinematografie (1947), Oscar za nejlepší cizojazyčný film (1948), Cena za nejlepší film od belgických filmových kritiků (1949). Všechno – počínaje historickým kontextem přes výpravu, kostýmy, hudbu, atmosféru až po mistrovský výkon Pierra Fresnayho (1897–1975) – je téměř dokonalé. Během let mě však nepřestává fascinovat, jak se tento herec neuvěřitelně podobá sv. Vincencovi z jeho dochovaných podobizen.

Existuje několik herců, o kterých jsem si vždy myslel, že dostali zvláštní dar ke ztvárnění určité epochální role: Humphrey Bogart jako Rick Blaine (*Casablanca*, 1942), Paul Scofield jako sv. Thomas More (*A Man for All Seasons*, 1966), Alexandr Kajdanovskij jako Stalker (*Stalker*, 1979), Colin Firth jako pan Darcy (*Pýcha a předsudek*, 1995) či Michael Gambon jako Squire Hamley (*Manželky a dcery*, 1999). Všichni do-

Sv. Vincenc de Paul. Foto: Vatican News / FB

sáhli i dalších pozoruhodných úspěchů, ale žádný se nevyrovná tomu, co nám zanechali ve zmíněných filmech. Podobně nám Pierre Fresnay nabídl nejuvěřitelnějšího sv. Vincence, jakého si lze představit. Podařilo se mu naprosto přirozeně oživit postavu, jejímž výhradním životním pravidlem byla křesťanská láska, zejména vůči chudým a opuštěným.

Tuláci v dobách pandemie

Od prvních vteřin filmu vás pohltí atmosféra Francie 17. století. Ocitáme se uprostřed pandemické neurózy. Strach z moru, který si tehdy v Evropě vyžádal

bezpočet obětí, vedl k nesmírně krutým činům. Když obyvatelé městečka Châtillon-les-Dombes v oblasti Bresse pojmom podezření, že se jedna chudá matka nakazila smrtícím virem, zamknou ji v jejím domě. Žena zemře hladu, ale její dceru zachrání nový farář. Je to on, sv. Vincenc. Beze strachu z moru vystupuje proti strachu obyvatel a ukazuje jim, jaký postoj by měl tvář v tvář smrti zaujímat pravý křesťan. Členové šlechtických rodin, zaujati jeho svatou prostotou a hlubokou oddaností vůči opuštěným a chudým, začnou otvírat své pokladnice. S podporou dokonce i slavné

rodiny Gondiů, která obchodovala s nejvýznačnějším italským rodem Medicejů, se stává koordinátorem neuvěřitelného dobročinného projektu, který zmírnil utrpení statisíců chudých lidí. Spolu se svou zbožnou duchovní dcerou sv. Ludvíkou de Marillac (1591–1660) založil Společnost dcer křesťanské lásky. Výjev, jak francouzské šlechtičny rozdávají jídlo chudým, je nezapomenutelný.

Královna, světec a Boží moudrost

Díky své přesvědčivé moci, kterou člověku může dodat pouze svatost, se tento světec stává nesmírně proslulým a ke konci filmu ho nacházíme v příjemacím pokoji královny Anny Rakouské (1601–1666), manželky francouzského krále Ludvíka XIII. (1601–1643). Vznešená a zádušná královna má o Vincence, jehož úctyhodný věk naznačuje blížící se smrt, starost a říká mu, že příliš mnoho pracuje. Navzdory jeho naprosté úctě je odpověď tohoto velkého apoštola neústupná: „Udělal jsem tak málo.“

Jeho skromnost člověku vyrazí dech. Ten, který vychoval generace svatých kněží, zformoval náboženské řády a kněžská bratrstva, vybudoval významné instituce na pomoc chudým a dokázal do těchto dobročinných projektů zapojit řadu vévodkyň a hraběnek – právě on, monsieur Vincenc, říká, že toho udělal příliš málo.

Její veličenstvo si stojí na svém: poukazuje na to, že jen málo křesťanů v ce-

lých dějinách se bude moci u posledního soudu vykázat tolika dobrými skutky. Ale co člověk udělá se světcem, který je přesvědčen, že prostá skutečnost, že spal pět hodin denně místo čtyř, představuje neodpuštělný hřích? Královna si uvědomuje velikost svého protějšku a svěruje se mu. Prostými slovy přiznává hříchy svého mládí: touhu po slávě, požitcích a pomíjivé kráse, jako jsou diamanty, jež zdobí její šaty. K vyvrcholení dochází, když její veličenstvo, v úvaze o moudrosti knih Písma svatého, uznává, že mezi dobou mládí a stářím, v němž ji utěšuje přítomnost světce, jako je Vincenc z Pauly, „uběhl jen dlouhý, prázdný sen“. Poté následuje stěžejní otázka. Ne ledajaká otázka, nýbrž otázka zásadní: „Co má tedy člověk v životě dělat, aby něčeho dosáhl?“

Jinými slovy, co může člověk – mladý, na začátku života, nebo tváří v tvář smrti – dělat, aby se připravil na velký přechod? Světcova odpověď obsahuje jediné slovo: „Víc.“

Víc dobra, než jsme udělali včera. A zítra víc dobra, než děláme dnes. Jsme totiž, dodává sv. Vincenc, „strašně leda- bylí“. Tak často nekonáme dobro, které bychom mohli vykonat hned teď, neprojevujeme lásku nebo, pokud jsme ještě nedosáhli úrovně blahoslavených z kázání na hoře, nejsme alespoň vlídní k lidem kolem sebe. Měli bychom jim předávat trochu tepla ze svého srdce, svou víru a naději. Ukazovat jim, že se zajímáme

o jejich utrpení a jejich chudobu. Zvláště o chudobu „v duchu“ – neznalost víry, ctností a svatosti. Vždyť kromě našich dobrých skutků je všechno – dokonce i velkolepé hrady francouzských králů a královen – pouhá pomíjivost.

Rozhovor Jejího veličenstva s jejím vlastním zpovědníkem působí jako přímo inspirovaný knihou Kazatel, v níž nám Bůh skrze moudrého Šalomouna zanechal jasné poselství o „hodnotách“ tohoto světa: „...hle, všechno je pomíjivost a honba za větrem; a žádný užitek z toho pod sluncem není“ (Kazatel 2,11).

Uprostřed bouře, kterou rozpoutala krize všech základních institucí současného světa, stojí za to si občas připomenout základní pravdy. Ty, které lze pochopit pouze v přítomnosti světce, jako byl Vincenc z Pauly. Právě tohoto světce nám překvapivě přibližuje šťastně natočený film a úžasný herecký výkon.

Robert Lazu Kmita
Kmita's Library
Alena Švecová

Robert Lazu Kmita
filosof, spisovatel a publicista

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

David Novák: Jak rozvracet církev, Rady zkušeného ďábla pro 21. století

Humorně laděné dílko je inspirováno dnes již klasickým dílem *Rady zkušeného ďábla* (C. S. Lewis). Při četbě se člověk občas zasměje, jindy mu zatrne nebo se i naštvě, ale každá trefa do černého se unese, může-li pomoci k ozdravení.

Brož., 208 s., cena 269 Kč

Anne Flanagan: 9 prvních pátků

Ve své poslední encyklice Dilexit nos papež František povzbuzuje k oživení úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a s ní i pobožnosti devíti prvních pátků.

Brož., 288 s., cena 299 Kč

KLÍČ K TOMU, ABY BYLA CÍRKEV V TOMTO SVĚTĚ ÚSPĚŠNÁ

Papež Lev je již velmi zaneprázdněn a povzbuzuje mnoho lidí, kteří prosazují různé dobré iniciativy. Zveřejnil například krátké video – poselství na podporu Sítě univerzit pro péči o společný domov, která se chystá na konferenci OSN o změně klimatu 2025 (COP30). V tomto poselství papež uvedl: „Budete společně uvažovat o možnosti odpustit veřejný a ekologický dluh, což je návrh, který předložil papež František... A v tomto jubilejním roce, roce naděje, je to velmi důležitá zpráva.“

Není nutné podrobně rozebírat desítky poselství, které papežové každý měsíc zasílají různým organizacím, aby je povzbudili v jejich konkrétním poslání. Bude ještě chvíli trvat, než budeme moci rozpoznat základní křesťanská témata tohoto nového pontifikátu. Ale již nyní lze bez obav říct, že pokud tato základní témata nebudou klást důraz na stále hlubší obrácení ke Kristu v reakci na hlásání evangelia, papežství se bude i nadále propadat do bezvýznamnosti.

Proč?

Dobrý příklad

Dobrým příkladem jsou ekologické otázky, kterými se církev zabývá. Ekologie je v dnešní době teoreticky velmi populární, i když její význam často rychle slábne, když je k řešení jejích problémů zapotřebí jakékoli národní, obchodní nebo osobní oběti. Ale církev má na ekologické otázky vlastní specifický pohled, který nikterak nezávisí na obavách, jež motivují většinu ochránců životního prostředí. Hlavní obavou sekularistů je, že když se lidstvo bude dál ubírat určitým směrem, způsobí to nakonec nevratné poškození našeho hmotného prostředí, a tím i nás samotných. Rozruch kolem globálního oteplování – ať už má chabé, či silné vědecké odůvodnění –, je dokonalým příkladem snahy získat potřebnou podporu

Foto: Člověk a Vira

pro změny, které by zabránily negativním materiálním důsledkům.

Ale primárním motivem pro křesťany – a zejména pro katolíky vzdělané v souladu s magisteriem – není to, že jsme pro své vlastní dobro závislí na přírodě, ale že jsme závislí na Bohu. Nejsme v zásadě vydáni na milost přírodě: byli jsme ustanoveni za správce Božího stvoření a máme zásadní povinnost vykonávat tuto správu moudře a dobře. Mezi těmito dvěma postoji existuje

mnoho rozdílů, ale nejdůležitější rozdíl je tento: pokud jsme na přírodě pouze závislí, budeme na ni vždy reagovat podle našich vlastních potřeb a přání; ale jsme-li správci přírody, budeme s ní zacházet jako s drahocenným dědictvím všech, jako s něčím, co je třeba opatrovat a rozvíjet pro větší slávu jejího Božského Stvořitele.

Podobné příklady lze najít v jakékoli oblasti lidského zájmu nebo činnosti. Poučením, které plyne z křesťanského pojetí jakékoli problematiky, je to, že naší motivací nemá být výhoda, kterou můžeme ze situace získat, ale náš mandát reagovat na daný problém jako správci ustanovení Bohem.

Primárním motivem pro křesťany – a zejména pro katolíky vzdělané v souladu s magisteriem – není to, že jsme pro své vlastní dobro závislí na přírodě, ale že jsme závislí na Bohu.

Foto: Člověk a Víra

Poslání církve

Proto posláním církve není hájit ten či onen konkrétní postoj v nekonečné řadě světských návrhů – tedy nebýt „hráčem“ v sociálně-politických zápasech tohoto světa –, ale spíše přivádět všechny lidi k přijetí Ježíše Krista jako Pána a Spasitele a k církvi jako Kristova hlasu a svátosti zde a nyní. Církev musí být skutečně uznávána jako Kristovo mystické tělo, aby co nejvíce lidí mohlo – prostřednictvím hlubokého obrácení – žít jako skutečný obraz Krista ku prospěchu všech.

Zde je důležité si uvědomit, že když církev přistupuje k nějakému světskému problému ve své příliš lidské podobě, bude vnímána jako síla, kterou lze manipulovat pro světský zisk, a bude odmitnuta jako bezvýznamná (nebo ještě hůře), pokud bude představovat překážku pro ty, kteří oceňují svět jen pro své vlastní účely. Je tedy zřejmé, že bychom od dobrého papeže měli očekávat, že zmíní různé problémy a podpoří různé osoby a skupiny, které mají charisma pro plodné řešení těchto problémů. Ale to, co musí vždy katolíky – a zvláště ty, kteří jsou ze své funkce pověřeni povzbuzovat ostatní – odlišovat, je neustálé propojení každého dílčího úkolu s posláním, které nám svěřil Kristus.

Jak jsem psal již mnohokrát, posláním, které máme od Krista, se vyznačuje jeho základní orientací na obrácení a víru

v evangelium (Mk 1,15). Tento důraz vrhá jasné světlo na katolické vůdce, kteří podporují dobré věci jenom tehdy, když je vysoce oceňuje dominantní kultura. Skutečné křesťanské obrácení má obrovský vliv nejen na naše cíle a způsoby, jak jich dosahujeme, ale také na konkrétní dobra, jež se díky našim snahám uskutečňují. Právě křesťanské obrácení obvykle znamená rozdíl mezi snahou dosáhnout cílů z čistě světských, nebo dokonce sobeckých pohnutek a snahou dosáhnout jich pro slávu Boží prostřednictvím stále hlubšího obrácení k Božímu Synu.

Vinný kmen a ratolesti

Z čistě demografického hlediska je církev bez Krista prázdnou církví, a proto církví, která netvoří žádnou užitečnou základnu ani pro lepší správu záležitostí tohoto světa. Z čistě demografických důvodů nemá smysl, aby církev kladla důraz na cokoli v tomto světě, aniž by se nejprve zaměřila na obrácení a rozšiřování svého vlastního aktivního společenství. To však není jediný problém. Pokud usiluje o dobré cíle bez odkazu na Krista, jsou tyto snahy vždy marné. Církev si musí neustále uvědomovat, že její vlastní svátostný život je základní zárukou každého pravého lidského dobra a veškerého skutečného lidského pokroku.

Musíme se denně modlit, aby papež

Lev tento zásadní bod jasně viděl a stále jej zdůrazňoval. Církev musí vždy dávat najevo, že chápe, že Kristus je všechno ve všem a že i dobré věci, o které se pokoušíme bez Krista, nakonec selžou a zmizí. Papežové, biskupové, kněží i my všichni se musíme znovu naučit obracet se ke Kristu a nikdy se neomezovat na to, co lze prosazovat světskými prostředky bez Něho. To platí nejen pro existenci jakéhokoli katolického „zázemí“ v tomto světě, ale i pro konečné dobro duší.

Výše jsem se ptal, proč by se papežství dále propadalo do bezvýznamnosti, kdyby nedokázalo postavit do centra svého poslání nutnost obrácení k Ježíši Kristu. Zde je úplná odpověď, přímo od Krista:

„Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic. Kdo nezůstane ve mně, bude vyvržen ven jako ratolest a uschne; pak ji seberou, hodí do ohně a spálí. Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám. Tím bude oslaven můj Otec, když ponese hojné ovoce a budete mými učedníky.“ (J 15,5–8)

Dr. Jeff Mirus
Catholic Culture
Přeložil Pavel Štíčka

Jeffrey Mirus, Ph.D.
publicista, zakladatel Trinity Communications a Christendom College

CHCEŠ PSA? UDĚLEJ SI KURZ. CHCEŠ DÍTĚ? STAČÍ KLIKOUT

Kdysi bylo samozřejmé, že dítě je dar. Že vztah je závazek. A že pes je na dvorku, ne v posteli. Dnes? Na psa potřebujete školení, abyste věděli, jak ho správně krmit, vychovávat, jak rozumět jeho signálům. Co na tom, že o dítěti rozhodujete z gauče – kliknutím na „zrušit“ nebo „ponechat“.

Psi a kočky nás milují bezpodmínečně. Nekritizují, nezraňují, neopouštějí. Jejich náklonnost je tichá, věrná – a pro mnoho lidí tak uklidňující. Ale právě tím nastavují zrcadlo naší vlastní nedokonalosti. Hledáme v nich náhradu za vztahy, které bolí. Když utíkáme od lidí k zvířatům, nehledáme ve skutečnosti někoho, kdo nás přijme takové, jací jsme – bez nutnosti růstu, bez bolesti vztahu, bez odpovědnosti? Tato touha po přijetí je lidská, pochopitelná – ale zároveň odhaluje hlubší prázdnotu. Zvíře totiž nikdy nemůže naplnit hlad po skutečném spojení. Po slově, které odpustí. Po pohledu, který ví. Po srdci, jež nejen hřeje, ale také odpovídá.

V Rakousku už bez kurzu psa nedostanete. Zvíře má být chráněno před nezralým majitelem. Málokdo se nad tím pozastaví – vždyť pes je přece zodpovědnost. Zvláštní ale je, že když jde o nenarozeného člověka, „zodpovědnost“ se najednou překlápí ve „svobodu rozhodnutí“. Tam, kde štěká pejsek, je potřeba kurz. Tam, kde bije malé srdce, stačí vůle matky.

A přitom, jak ukazuje nedávný případ z USA, kde žena v takzvané „mozkové smrti“ porodila zdravé dítě, život sám si stále razí cestu. Lékaři nechali tělo ženy dále žít i v tomto komplikovaném stavu a dítě přišlo na svět. Lidský život – i ten nenarozený – má v sobě něco, co

Černošice: Momentka před prvním svatým přijímáním. Foto: Martina Řehořová / Člověk a Vira

prekonává biologii. A jak je to doopravdy s mozkovou smrtí?

Dneska se smrt definuje správně jen tehdy, když se hodí. Kardinál Nichols nedávno varoval, že legalizace asistované sebevraždy v Británii mění jazyk péče – místo doprovázení nabízíme ukončení. Důstojnost se měří soběstačností. Lidskost se redukuje na výkon.

Možná proto tolik lidí utíká od lidí. Místo vztahu hledají psa. Místo závazku hledají chlupatý úsměv. Pes vás nikdy nezradí. Neodmlouvá. Neříká pravdu. Jen čeká u dveří. A proto dnes často nahrazuje dítě – je bezpečnější. Nezkłame. Nechce od vás výchovu. Jen granule.

Papež Lev XIV. ve svém pontifikátu mluví jako Augustin – i když ho necitujeme. Mluví z hloubky víry, která se nesnaží zalíbit, ale přivést. K Bohu, ne k sobě. Jeho slova nejsou programem reformy,

ale výzvou k obrácení. Neprosí o jednotu „za každou cenu“, ale volá k jednotě „v tom Jediném“. V duchu dávných otců ví, že církev roste z eucharistie, z oběti, ne z popularity. A že duchovní svět není útekem ze světa, ale návratem do něj – očištění, přetvoření, nesení Duchem. Lev XIV. nás neuklidňuje – probouzí. Připomíná, že duchovní společenství se nebuduje skrze emoce, ale skrze oběť. Že milost není zážitek, ale proměna. A že člověk se nestává lepším tím, že se zbaví těžkostí, ale tím, že je nese s Kristem.

Takže chceš psa? Udělej si kurz. Ale chceš člověka? Připrav se na kříž. Protože jen vztah, který bolí, taky proměňuje. A kdo chce být člověkem, musí se naučit být víc než přítelem psa – musí být přítelem člověka.

–zd–

MONITOR – publicistický čtrnáctidenník. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474.

Šéfredaktorka: Zdeňka Rybová. Redakční rada: Mgr. Roman Cardal, Ph.D.; P. Mgr. PhDr. Štěpán Filip, Ph.D., OP; Mgr. Andrej Kutarňa; Ing. Vojtěch Macek; prof. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D.; Jan Šindelka; Mgr. Radim Ucháč. Teologický poradce: P. Mgr. Evermod Jan Sládek OPraem.

Vydavatel: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, http://rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010

Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.